

BADIIY OBRAZ HAQIDA TUSHUNCHA XARAKTER VA TIP

Xasanboyeva Sarvinoz

Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti talabasi.

+998901261228

Annotatsiya :

Ushbu maqola sa'natning obrazli Obrazlilik-san'at umumiy xususiyati, hayotni o'zlashtirishning spesifik, formasik usuli, san'atning "tili" va shu bilan birga hayot hodisalari ustida chiqargan "hukmi". Badiiy obraz-obrazlilik tushunchasining bir qismi. Obrazlilik-adabiy ijodning mohiyatini, umumiy xususiyatlarini: adabiy qahramon, badiiy til, tabiat, predmet, hayvonot dunyosi tasviri va hokazolarni o'z ichiga qamrab olad

Kirish:

Obrazlilik-san'at umumiy xususiyati, hayotni o'zlashtirishning spesifik, formasik usuli, san'atning "tili" va shu bilan birga hayot hodisalari ustida chiqargan "hukmi". Badiiy obraz-obrazlilik tushunchasining bir qismi. Obrazlilik-adabiy ijodning mohiyatini, umumiy xususiyatlarini: adabiy qahramon, badiiy til, tabiat, predmet, hayvonot dunyosi tasviri va hokazolarni o'z ichiga qamrab oladi. Obraz – san'at asaridagi inson ta'sviri. Demak, obrazlilik – keng ma'noda, badiiy obraz – tor ma'noda qo'llaniladi. Biroq shuni ham esda tutish kerakki, obraz atamasining o'zi ham ikki ma'noda, ya'ni keng va tor ma'nolarida qo'llanilmoqda. Obraz atamasi keng ma'noda qo'llanilganda obraz tushunchasi doirasiga inson tasviridan tashqari peyzaj, detallar, buyumlar, predmetlar, jismlar hayvonot dunyosi, asar tilidagi tasvir vositalari va xokazolar kiritiladi. Obraz atamasi tor ma'noda qo'llanilganda esa faqat inson hayotining badiiy manzaralari anglashiladi xolos.

Obraz nazariyasi haqidagi ibtidoiy fikrlarni mashhur yunon faylasufi Aristotelning estetik qarashlaridayoq uchratish mumkin (qarang: Aristotel, *Об искусстве поэзия*. М.1957, стр.118). Biroq, obraz atamasi birinchi marta mashhur nemis faylasufi Gegelning estetikaga oid asarlarida ishlatilgan, bu haqda jiddiy ta'limot ham ana shu olim qalamiga mansub. Gegel (1770-1831) o'z estetik qarashlarida san'at haqida fikr yuritir ekan, "San'at – obrazlar orqali fikrlash" demakdir deb ta'kidlaydi. San'atga berilgan bu ta'rif klassik ta'rif bo'lib qolgan.

Rossiyada "obraz" atamasini asosan V.G.Belinskiy (1811-18487) adabiyot ilmiga olib kirdi, bu haqdagi ta'limotni mukammallashtirdi. O'tmishda o'zbek adabiyotida obraz atamasi ishlatilmagan, buning o'rniga "tasvir", "nusxa" kabi iboralar qo'llanilgan. XX asrda O'zbekistonda ham obraz atamasi qo'llanila boshlangan. Asosan, obraz atamasi 1939-yilda nashr etilgan Izzat Sultonovning "Adabiyot nazariyasi" darsligida juda keng va prinsipial

ravishda ishlatilgan. Shundan beri bu atama o'zbek adabiyotshunosligi terminologiyasidan mustahkam o'rin olgan.

Ma'lumki, san'at va adabiyotda hayot obrazlar vositasida aks ettiriladi. San'atkor hayotni kuzatadi, kuzatgan voqealarini tafakku olamidan o'tkazadi, ularni qayta tashkil qilib yana jonli hayot shaklida yaratadi. Hayot voqea-hodisalarini qayta tiklashda inson obrazi g'oyatda muhim rol o'ynaydi. V.G.Belinskiyning fikricha, "Roman yoki qissada shaxslar, xarakter va tipiklik bo'lmasa, hayot-voqeligi qay darajada to'g'ri chizilgan bo'lmasin kitobxon undan hayotning real aksini topa olmaydi". («Русские писатели о литературном труде», Л.1954, т.1, стр.526.) Bundan badiiy asarda obraz qanchalik muhim ahamiyat kasb etishi anglashilarlikdir.

Shuni ham aytish kerakki, badiiy obraz deyilganda asosan inson obrazi tushiniladi va u adabiyotda xal qiluvchi rol o'ynaydi. G'oyaviy-badiiy yetuk asarlardagi kishilar obrazlari orqali biz ma'lum bir davr hayoti haqida keng va konkret ma'lumot olamiz. Shu sababli quyida biz obraz haqida fikr yuritish ekanmiz, asosan, kishilik obrazini nazarda tutamiz.

Xo'sh, badiiy obrazning mohiyati, asosiy xususiyatlari nimalardan iborat?

Prof.L.I.Timofeevning ta'rificha, "Obraz – to'qima yordami bilan yaratilgan va estetik qiymat kasb etgan inson hayotning umumlashma va ayni choqda, konkret manzarasidir" (Л.И.Тимофеев, Основы теории литературы, Прос.М.1971, стр.62-63).

F.M.Golovichenkoning fikricha, "Obraz – individual forma orqali hayotiy hodisalarni umumlashtirish demakdir" yoki "Badiiy obraz – bu inson va inson hayotining konkret va ayni choqda, umumlashma manzarasidir" (F.M.Golovenchenko, Введение в литературоведение, «Высшая школа», М.1964, стр. 20 и 28). Bu ta'riflardan ham anglashilarlikki, obraz deganda inson hayotining badiiy manzaralari tushiniladi. Inson hayotining badiiy manzaralari deganda esa biz adabiy asarda inson hayoti kartinalarini tasvirlash jarayonida namoyon bo'ladigan quyidagi to'rt xususiyatni anglaymiz: a) umumlashmalik

b) konkretlik, individuallik

v) badiiy to'qimadan foydalanish

g) tasvirda emotsionalikka erishish

Bular – badiiy obrazning asosiy xususiyatlari bo'lib, ularni shartli ravishda, alohida-alohida ko'zdan kechirish badiiy obraz tuzilishini, tabiatini va funksiyasini anglashga yordam beradi.

L.V.Tolstoyning fikricha, "adabiyotda ma'lum bir tip yaratish uchun shu toifadagi juda ko'p kishilarga xos xususiyatlarni tanlab olib, badiiy bir butunlikka jamlash kerak". M.Gorkiyning ta'kidlashicha, "yozuvchi bir do'kondor chinovnik yoki ishchi obrazini yaratish uchun juda ko'p do'kondor, chinovnik yoki ishchi hayotini o'rganishi, ularning sotsial-sinfii qiyofasini belgilovchi xarakterli xususiyatlarni, odatlarni va boshqalarni bir obrazda bera

olishi kerak".Demak,adabiy asar qahramoni hayotdagi kishilarga juda o'xshab ketsa-da ularning aynan o'zi bo'la olmaydi.Obraz – umulashma natijasi bo'ladi.Asarda tasvirlangan birgina obraz zamirida yuz minglab kishilarga xos xislat va belgilar umumlashtirilib,jamlab beriladi. Masalan,shoir G'afur G'ulomning "Ko'kan" poemasidan olingan quyidagi misralarga e'tibor qilaylik:

Ko'kan yo'li boy bir tarix,tugal doston,

Badiiy to'qima hayotiy fakt bilan qo'shilgan,uyg'unlashgan chog'dagina chinakam umumlashma – badiiy obraz vujudga keladi.Badiiy to'qima yozuvchining hayotga aktiv munosabati munosabati natijasida yuzaga keladi. Yozuvchi badiiy to'qima yordamida konkret odamlarda mavjud bo'lgan ijobiy yoki salbiy xislatlar va imkoniyatlarning xali ro'yobga chiqmaganlarini ham hayolan ro'yobga chiqarib tasvirlaydi,hayot faktini o'z ijodiy maqsadiga muvofiq ravishda rivojlantirib,o'zgartirib ko'rsatadi.Chunonchi,Abdulla Qahhorning "Bemor" hikoyasida xuddu shu xolni ko'ramiz/

Yozuvchi Abdulla Qahhorning o'zi guvohlik berishicha,uning "Bemor" hikoyasi avtobiografik faktlar asosida yaratilgan (Asarda tasvirlangan voqea muallif oilasida,Yaypan qishlog'ida,1913-yilda yuz bergan).Hikoyadagi kasalmand ayolini dalolatga olmay nochor ahvolda qolgan Sotiboldi – yozuvchining otasi Abduqahhor aka,og'ir kasal – muallifning to'lg'oq tutayotgan onasi,"xuduyo ayamdi daydiga davo beygin"deb duo qiladigan to'rt yoshli qizcha yosh Abdullaning o'zi (besh yoshlik paytlari).Biroq hikoyadagi voqea (badiiy haqiqat)hayotdagi voqea (hayot haqiqati)ning aynan o'zi emas:aslida to'lg'oq tutayotgan ona ko'z yorib,o'lim changalidan omon qoladi – hikoyada esa bemor qazo qiladi.Bu o'rinda turmush faktlarining o'zini aynan tasvirlash kifoya qilmas edi,insoning hayot-mamot holatini,uning nihoyatda og'ir turmush sharoitidagi nochor ahvolni,o'linga mahkum qilib qo'yilganini ko'rsatish talab qilinar edi. Men faktini qayta bichib tikkanimda hayot haqiqatiga qarshi ish qilatotibman deb sira o'ylagan emasman.Aksincha,hikoyada hayotni o'shanday ko'rsatib to'g'ri qilgan ekanman.Besh yasharligimda ayamdan yetim qolishim o'sha davr sharoitida xech gap emas ekan.Bu judolik natijasida yuz berishi mumkin bo'lgan butun dahshatlarni va buning barcha oqibatlarini endi tushunib yetdim" deb yozgan Abdulla Qahhor.

Badiiy to'qimani uydurmadan,yolg'ondan farqlash kerak. Uydurma kitobxonni ishontirmaydi,unga hayot haqiqati to'g'risida soxta ma'lumotlar beradi.Badiiy to'qima esa yozuvchining hayotdan olgan haqqoniy taasurotlarga asoslanadi,uning samimiy xis-tuyg'ulari,teran fikrlari,o'ziga xos iste'dodi va maxorati bilan kitobxonning ma'naviy dunyosini boyitadi.

Badiiy asarlarni mutolaa qilar ekanmiz, avvalo, uning bosh qahramonlariga e'tibor qaratamiz. Ularning barchasi adabiyot nazariyasida aniq belgilarga ega. Qaysi birini ushbu maqoladan bilib olamiz.

Rus adabiy tanqididagi "obraz" so'zi bir nechta ma'noga ega.

Birinchi, barcha san'at majoziy, ya'ni. voqelik rassom tomonidan tasvirlar yordamida qayta tiklanadi. Obrazda umumiylik, umumiylik individuallik orqali ochiladi, o'zgaradi. Shu ma'noda aytishimiz mumkin: Vatan timsoli, tabiat timsoli, inson qiyofasi, ya'ni. Vatan, tabiat, insonning badiiy shaklidagi obraz.

Ikkinchi, yoqilgan til darajasi asar obrazi "trop" tushunchasi bilan bir xil. Unday bo'lsa keladi metafora, taqqoslash, giperbola va boshqalar haqida, ya'ni. she'riy tilning obrazli vositalari haqida. Agar asarning obrazli tuzilishini tasavvur qilsak, unda birinchi obrazli qatlam obraz-detallardir. Ulardan ikkinchi obrazli qatlam o'sib boradi, u harakatlar, hodisalar, kayfiyatlardan iborat, ya'ni. bularning barchasi o'z vaqtida dinamik ravishda joylashtiriladi. Uchinchi qatlam - qahramonlar va vaziyatlar, o'zlarini ziddiyatlarga duchor bo'lgan qahramonlar tasvirlari. Taqdir va dunyoning ajralmas tasviri uchinchi qatlamning tasvirlaridan shakllanadi, ya'ni. borliq tushunchasi.

Qahramon obrazi - qahramonning individual qiyofasidagi insoniy xususiyatlar, xarakter xususiyatlarining badiiy umumlashtirilishi. Qahramon hayratni uyg'otishi yoki jirkanishi, ishlarni qilishi, harakat qilishi mumkin. Tasvir shunday badiiy toifa... Siz, masalan: "Men Molchalin obrazidan nafratlanaman" deb ayta olmaysiz. Jimning turini mensimaslik mumkin, ammo uning badiiy hodisa sifatidagi tasviri Griboedovning mahoratiga hayrat uyg'otadi. Ba'zan "obraz" tushunchasi o'rniga "xarakter" tushunchasi qo'llaniladi.

"Xarakter" tushunchasi "obraz" tushunchasidan kengroqdir. Qahramon - bu asardagi har qanday qahramon. "Lirik qahramon" o'rniga "lirik qahramon" deb ayta olmaysiz. lirik xarakter". Lirik qahramon - lirik asardagi qahramon obrazi, kechinmalari, his-tuyg'ulari, fikrlari muallifning dunyoqarashini aks ettiradi. Bu yozuvchi-shoirning badiiy" qo'sh "qo'shilib, o'ziga xos xususiyatga ega. ichki dunyo, sizning taqdiringiz. Lirik qahramon avtobiografik obraz emas, garchi u shaxsiy kechinmalarni, muallifning o'zi hayotining turli tomonlariga bo'lgan munosabatni aks ettirsa-da. Lirik qahramon muallif va uning zamondoshlarining ma'naviy olamini mujassam etgan. barkamol, sevgi va do'stlikka ishonadigan ma'naviy boy inson. , hayotga optimist. M. Yu. Lermontovning yana bir lirik qahramoni. Bu "azob o'g'li", haqiqatdan hafsalasi pir bo'lgan, yolg'iz, erkinlik va erkinlikka ishqiy intiluvchi fojiali ravishda ularni topmaslik. Qahramonlar kabi personajlar ham asosiy va kichik bo'lishi mumkin, lekin epizodik personajlarga nisbatan qo'llanganda faqat "personaj" atamasi qo'llaniladi.

Ko'pincha xarakter voqealarga ta'sir qilmaydigan voyaga etmagan shaxs, adabiy qahramon esa ko'p qirrali personaj, asar g'oyasini ifodalash uchun muhim bo'lgan aktyordir. Qahramon faqat

ijobiy tamoyillarga ega bo'lgan va muallif idealining namoyon bo'lgan qahramoni (Chatskiy, Tatyana Larina, Bolkonskiy, Katerina) degan hukmni uchratish mumkin. Salbiy satirik qahramonlar (Plyushkin, Judushka Golovlev, Kabanixa) qahramon emas, degan da'vo noto'g'ri. Bu erda ikkita tushuncha aralashtiriladi - qahramon xarakter sifatida va qahramonlik - insoniy xatti-harakatlar.

Asarning satirik qahramoni - bu bosh qahramon, satira chekkasi unga qaratilgan xarakterdir. Tabiiyki, bunday qahramonga qodir emas qahramonlik ishlari, ya'ni. so'zning xulq-atvor ma'nosida qahramon emas. Qahramonlar obrazlarini yaratish ijodiy jarayonida "ularning ba'zilar ma'lum bir davr va muhit uchun eng xarakterli xususiyatlarni o'zida mujassam etadi. Bu obraz adabiy tip deyiladi.

Adabiy tip - bu inson individualligining umumlashtirilgan tasviri, eng mumkin bo'lgan, ma'lum bir xususiyatga ega jamoat muhiti ma'lum bir vaqtda. Adabiy tip ijtimoiy taraqqiyot qonuniyatlarini aks ettiradi. U ikki tomonni birlashtiradi: individual (yakka) va umumiy. Odatda (va buni eslash muhim) o'rtacha degani emas; tip har doim o'zida butun bir guruh odamlarga xos bo'lgan eng yorqin, xarakterli - ijtimoiy, milliy, yosh va boshqalarni jamlaydi. Adabiyotda turlari yaratilgan shirinliklar (Tatiana Larina, Chatskiy), "qo'shimcha odamlar" (Eugene Onegin, Pechorin), Turgenev qizlari. Estetik jihatdan mukammal asarlarda har bir tur xarakterdir.

Xarakter - bu ma'lum ma'naviy, axloqiy, ruhiy xususiyatlardan shakllangan inson individualligi. Bu ijtimoiy-tarixiy vaziyat va davr (davr) bilan belgilanadigan hissiy reaksiya, temperament, iroda va xatti-harakatlarning birligi. Xarakter xilma-xil xususiyat va fazilatlardan iborat, ammo bu ularning tasodifiy birikmasi emas. Har bir belgi asosiy, dominant xususiyatga ega bo'lib, u butun xilma-xillik va xususiyatlarning jonli birligini beradi. Asardagi xarakter statik, allaqachon shakllangan va harakatlarda namoyon bo'lishi mumkin. Ammo ko'pincha xarakter o'zgarishda, rivojlanishda, evolyutsiyada xizmat qiladi. Naqsh xarakterning rivojlanishida namoyon bo'ladi. Xarakterni rivojlantirish mantig'i ba'zan muallifning niyatiga zid keladi (hatto A. Pushkin Pushchinga Tatyana uning "bilimi" siz turmushga chiqqanidan shikoyat qilgan). Bu mantiqqa bo'ysungan muallif har doim ham qahramon taqdirini o'zi xohlagandek o'zgartira olmaydi.

Qahramon- ko'rinish badiiy tasvir, ishdagi harakat, tajriba, ifoda mavzusi. Hozirgi adabiy tanqidda ham xuddi shu ma'noda iboralar qo'llanadi **adabiy qahramon** va **aktyor**... Darslik muallifining fikricha, personaj variantlar ichida eng neytrali, chunki qahramonlik xususiyatlaridan xoli bo'lgan odamni qahramon, passiv odamni esa qahramon deyish uyatli (Oblomov).

Qahramon tushunchasi epik va dramatik asarlarni tahlil qilishda eng muhim o'rin tutadi, bunda aynan personajlar ma'lum tizimni tashkil qiladi va ob'ektiv dunyoning asosini syujet tashkil etadi. Dostonda qahramon syujetda qatnashsa (Pushkindagi Grinev) hikoyachi (hikoyachi)

ham bo'lishi mumkin. Insonning birinchi navbatda ichki dunyosini jonlantiruvchi lirikada personajlar (agar mavjud bo'lsa) nuqta-nuqta, parcha-parcha, eng muhimi, lirik mavzu kechinmalari bilan uzviy bog'langan holda tasvirlangan. Illuziya o'z hayoti lirikadagi personajlar epik va dramaga nisbatan keskin zaiflashgan, shuning uchun lirikadagi personajlar masalasini alohida ko'rib chiqish kerak.

Ko'pincha adabiy qahramon - bu shaxs. Uning obrazining o'ziga xoslik darajasi har xil bo'lishi mumkin va ko'p sabablarga bog'liq: personajlar tizimidagi o'rniga, asar janri va janriga, lekin eng muhimi, yozuvchining ijodiy uslubiga bog'liq. Bosh qahramon haqida emas, balki realistik hikoyaning ikkinchi darajali qahramoni (Asadagi Gagin haqida) haqida ko'proq gapirish mumkin. modernistik roman... Odamlar bilan bir qatorda hayvonlar, o'simliklar, narsalar, tabiiy elementlar, fantastik mavjudotlar va boshqalar harakat qilishlari va gapirishlari mumkin. (ertaklar, Usta va Margarita, Mawgli, amfibiya odam) Bunday qahramonlar talab qilinadigan yoki juda ehtimol bo'lgan janrlar mavjud: ertak, ertak, ballada, ilmiy fantastika, hayvoniy litr va boshqalar.

Badiiy bilish predmetining markazi insondir. Epik va dramaga kelsak, shunday **belgilar**, ya'ni odamlarning xulq-atvori va mentalitetida etarlicha aniqlik bilan namoyon bo'ladigan ijtimoiy ahamiyatga ega xususiyatlar; eng yuqori daraja o'ziga xoslik - **turi**(ko'pincha xarakter va tip so'zlari bir-birining o'rnida ishlatiladi). Adabiy qahramonni yaratishda yozuvchi odatda unga u yoki bu xarakterni beradi: bir tomonlama yoki ko'p qirrali, butun - ziddiyatli, statik - rivojlanayotgan va hokazo. O'quvchi o'z tushunchasini, personajlarni baholashni, prototiplarni taxmin qilishni va amalga oshirishni (hatto bular bo'lsa ham) etkazadi. tarixiy shaxslardir: qarang: Pyotr Tolstoyning "Buyuk Pyotr" va Merejkovskiyning "Pyotr va Aleksey" asarlarida xayoliy shaxslarni yaratgan. **Xarakter va xarakter bir xil tushunchalar emas!** Qahramonlarning timsoliga yo'naltirilgan adabiyotda ikkinchisi asosiy tarkibni - aks ettirish mavzusini tashkil qiladi va ko'pincha o'quvchilar va tanqidchilar o'rtasidagi tortishuvlarga sabab bo'ladi. Xuddi shu xarakterda, tanqidchilar ko'rishadi turli xil kayfiyatlar... (Katerina haqida, Bazarov haqida polemika) shu tarzda xarakter, bir tomondan, personaj sifatida, ikkinchi tomondan, bu xarakterni turli darajadagi estetik mukammallik bilan o'zida mujassam etgan badiiy obraz sifatida namoyon bo'ladi. Agar asardagi qahramonlarni sanash oson bo'lsa, unda ulardagi personajlarni tushunish tahlil qilishdir (Tolstoy va Yupqada to'rtta personaj bor, lekin aniq faqat ikkita belgi: Nozik, uning rafiqasi va o'g'li bir-biriga bog'langan. oilaviy guruh). Asardagi personajlar va belgilar soni odatda bir-biriga to'g'ri kelmaydi: ko'proq belgilar mavjud. Xarakterga ega bo'lmagan, faqat syujet rolini o'ynaydigan (Bechora Lizada qizining o'limi haqida onasiga xabar beradigan do'sti) bunday turdagi dublonlar, variantlar mavjud (oltita malika Tugoukovskiy, Bobchinskiy va Dobchinskiy).), bir xil turdagi belgilarning mavjudligi tanqidchilarga tasniflash uchun asos beradi (zolimlar va javobsiz - Dobrolyubov, Turgenev asaridagi qo'shimcha shaxs)

Asar tuzilishidagi maqomiga ko'ra xarakter va xarakter turli mezon va baholarga ega. Belgilar sabab bo'ladi **axloqiy jihatdan** o'ziga nisbatan rangli munosabat, belgilar birinchi navbatda baholanadi **estetik** nuqtai nazarlari, ya'ni ular personajlarni qanchalik yorqin va to'liq o'zida mujassam etganiga qarab (Chichikov va Yudushka Golovlevning badiiy obrazlari qanchalik go'zal va ular estetik zavq bag'ishlaydi)

Xarakterni ochish vositasi asardagi moddiy olamning turli tarkibiy qismlari va detallari: syujet, nutq xususiyatlari, portret, kostyum, interyer va boshqalar. **sahnadan tashqari** qahramonlar (xameleon: general va uning ukasi, turli zotdagi itlarni sevuvchilar)

Ishning fazoviy va vaqtinchalik ko'lami tufayli kengayadi **qarzga olingan belgilar** o'quvchilarga ma'lum. Ushbu uslub san'atning an'anaviyligini ochib beradi, lekin ayni paytda tasvirning lakonizmiga hissa qo'shadi: axir, yozuvchi tomonidan kiritilgan ismlar umumiy otlarga aylandi, muallif ularni qandaydir tarzda tavsiflashi shart emas. (Yevgeniy Onegin, Skotinlar, amakivachcha Buyanovning akasi Tatyana nomi kuni keladi).

Adabiyotning xarakter doirasi quyidagilardan iborat **jamoaviy qahramonlar**(ularning prototipi antik dramadagi xor) (Gorkiyning "Ona" romanidagi ishchilar shaharchasi)

Xulosa

Shaxsning shakllanishi bilan xarakterlar badiiy bilimning asosiy predmetiga aylanadi. Adabiy yo'nalishlar dasturlarida (klassizmdan boshlab) shaxsiyat tushunchasi fundamental ahamiyatga ega. Syujetga xarakter rivojlanishining eng muhim yo'li, uning sinovi va rivojlanish rag'bat sifatidagi qarash ham o'z tasdig'ini topadi. Qahramonlarning syujet vazifalari – o'z personajlaridan mavhumlikda – 20-asrning ayrim yo'nalishlarida maxsus tahlil predmetiga aylandi. asr adabiyotshunosligi. (Propp formalist, strukturalistlar).

Epik va dramatik asarlarning obyektiv dunyosining asosini odatda tashkil etadi **belgilar tizimi** va syujet. Hatto asarlarda ham asosiy mavzu qaysi shaxs yovvoyi tabiat bilan yolg'iz, xarakter doirasi odatda bitta qahramon bilan chegaralanmaydi (Robinson Kruzo, Mawgli) Belgilar tizimini shakllantirish uchun kamida ikkita sub'ekt kerak, ularning ekvivalenti bo'lishi mumkin. **bo'lingan belgi**, shaxsdagi turli boshlanishlarni bildiruvchi yoki **transformsatsiya** (itning yuragi), undagi murakkab ikki karrali syujet mohiyatan bir personajni ochib beradi. Hikoya san'atining dastlabki bosqichlarida personajlar soni va ular o'rtasidagi aloqalar, birinchi navbatda, syujetning rivojlanish mantig'i bilan belgilanadi (ertakning yagona qahramoni antitezani talab qiladi, keyin qahramon kurash uchun sabab sifatida va hokazo).) Bu yerda yana Propp o'zining yetti o'zgarmasligi haqida.

Adabiyot:

1. Abdulla Qahhor. Hayot xodidasidan badiiy to'qimaga. Asarlar (olti tomlik) - T. Adabiyot va san'at, 1971-6t.b. 314-328.
2. Oybek. "Navoiy" romanini qanday yozdim. Mukammal asarlar to'plami. T. Fan, 1979-13t.b. 291-293.
3. Izzat Sulton. Adabiyot nazariyasi. T. O'qituvchi, 1980-6. 191-195.
4. www.Ziyonet.uz
5. www.arxiv.uz